

Tumult Hoe zie jij het? Levensbeschouwing en burgerschap

Methodeanalyse op inhoudelijke en didactische aspecten van burgerschapsvorming

DEEL I. ALGEMENE GEGEVENS

Titel Tumult Hoe zie jij het? Levensbeschouwing en burgerschap
Auteurs -
Uitgever Tumult
Jaar van uitgave 2016
Korte omschrijving Tumult Hoe zie jij het? Is bedoeld voor voortgezet onderwijs klas 1 en 2 (vmbo, havo, vwo). Het bestaat uit een leerlingenwerkboek (dossier met opdrachten die individueel, in groepjes of klassikaal in de gezamenlijke les uitgevoerd kunnen worden) en aanvullend digitaal materiaal. In totaal kunnen met het materiaal 22 lessen van 50 minuten gegeven worden: twee lessen inleiding en daarna vijf thema's (thuis, feest, helden, regels en geloof) van elk vier lessen. Tumult Hoe zie jij het? Is in eerste instantie ontwikkeld voor levensbeschouwing en godsdienst en niet specifiek voor burgerschap. Tumult biedt ook methodes voor sociaal-emotionele vaardigheden waarbij onderwerpen als communiceren, samenleven, conflicthantering etc. aan bod komen.
Geanalyseerde onderdelen Dossier (leerlingenwerkboek) en inlog op digitale omgeving www.tumult.nl
Uitgangspunten en doelstellingen van de methode In de vijf thema's ontdekken leerlingen dat het er toe doet hoe zij de wereld zien. Er wordt gestart met een inleidend hoofdstuk waarin onderscheid wordt gemaakt tussen binnen- en buitenwereld. En het groter maken van je wereld door in actie te komen. Dit onderscheid komt bij elk thema terug. Per thema (hoofdstuk) worden vier doelstellingen geformuleerd in termen van 'Na dit hoofdstuk kun je:'. Bijvoorbeeld thema Thuis: Na dit hoofdstuk kun je: <ul style="list-style-type: none">• vertellen wat thuis voor jou betekent;• een stamboom maken (binnenwereld);• je inleven in thuislozen (buitenwereld);• een klassenhuis bedenken (actie).
Korte beschrijving van visie op burgerschapsvorming (zoals mogelijk aangegeven in de methode/het materiaal) Tumult biedt lesmateriaal voor vaardighedenonderwijs voor succesvol leren, leven en werken. Er is materiaal voor: studievaardigheden, sociaal-emotionele vaardigheden, keuze- en loopbaanvaardigheden, kunst en maatschappij. Dit lesmateriaal valt onder Tumult Maatschappij. Op de website valt te lezen: <i>"Hoe begeleid je leerlingen bij hun ontwikkeling tot kritische en zelfbewuste wereldburgers? Bij Tumult Maatschappij vind je materiaal dat leerlingen vaardig maakt om met elkaar samen te leven in een diverse samenleving. Daarbij is burgerschapsvorming de bindende factor."</i>

DEEL II: INHOUDELIJKE ASPECTEN

Democratie

Werking en belang van de democratie
Er is vrijwel geen aandacht voor dit onderdeel. Van het thema <i>parlementaire democratie</i> komt alleen het onderwerp 'politieke partijen' aan de orde. Als voorbeeld wordt Partij van de Dieren genoemd en is een opdracht voor het bedenken van een eigen politieke partij voor iets waar je zelf in geloofd. Voor uitbreiding van de les wordt wel verwezen naar ProDemos.
De overige thema's <i>landsbestuur, provinciaal bestuur, gemeentelijke bestuur, internationale samenwerking en Europese Unie</i> komen niet aan de orde.
Democratische basiswaarden
Voor dit onderdeel is maar beperkt aandacht. Alleen <i>basiswaarden</i> worden behandeld: "Een waarde is iets wat je heel belangrijk vindt in je leven. Bijvoorbeeld respect hebben voor elkaar." Opdracht: "Maak een mindmap van alles waar jij in gelooft. In welke mensen, welke clubs, welke idealen, welke verhalen, welke normen en waarden." De overige thema's <i>gelijkwaardigheid, recht op zelfbeschikking, verdraagzaamheid en vrijheid van meningsuiting</i> komen niet aan de orde.
Rechten en plichten
Van dit onderdeel komen geen thema's (<i>wetten en verklaringen, mensen- en kinderrechten</i>) aan bod.

Participatie

Verantwoordelijkheid
In het kader van <i>solidariteit</i> is in de inleiding alleen sprake van een actie voor een goed doel (zoals voedselbank, War Child). En bedenken leerlingen zelf een actie en maken in groepjes een pitch voor een goed doel.
Sociale veiligheid
Er wordt geen aandacht besteed aan aspecten van sociale veiligheid zoals <i>pesten, buitensluiten van personen die anders zijn, conflicten oplossen, grenzen stellen etc.</i>
Participatie
Bij <i>participatie in de maatschappij</i> is aandacht voor inspraak (medezeggenschapsraad, leerlingenraad, schoolkrant). In een opdracht moet worden uitgezocht "hoe het zit met inspraak op jullie school."

Identiteit

Wie ben ik?
Er is veel aandacht voor het thema <i>zelfbeeld</i> . Bij de doelen van binnenwereld (ikzelf) en buitenwereld (familie, vrienden, clubs etc.) en bij de lessen over 'Helden' komen ook idealen aan bod. Leerlingen moeten in tweetallen vertellen wat hun belangrijkste ideaal is. Ook is er een namenspel waarbij leerlingen uitzoeken wat de naam van een klasgenoot betekent en of die bij hem of haar past. Ook het thema <i>identiteitskenmerken</i> komt aan de orde. Onder andere bij het maken van een stamboom met je culturele en religieuze achtergrond. En door de behandeling van enkele feestdagen (4-5 mei) en de lesbrief Oranjegevoel! (over Koningsdag en het oranjegevoel bij sportprestaties). Er is geen aandacht voor <i>formele identiteit</i> (nationaliteit, paspoort, ID-kaart, BSN etc.). 'Statushouder' wordt niet genoemd terwijl wel de problematiek van asielzoekers als thematiek is uitgewerkt bij 'Thuis'.
Geestelijke stromingen
Er is veel aandacht voor de thema's <i>geloof en spiritualiteit</i> en voor <i>geestelijke stromingen</i> . Vijf wereldreligies (Christendom, Islam, Jodendom, Boeddhisme en Hindoeïsme) komen uitgebreid aan de orde. Met daarbij horende symbolen en rituelen, gebedshuizen, heilige boeken en (licht)feesten. Alleen humanisme komt niet ter sprake. Ook is een (online) test opgenomen over 'Wel of niet geloven (in een god)?' en een filmpje over 'Betere wereld zonder geloof?'

Multiculturele samenleving

Er is beperkt aandacht voor de thema's *diversiteit* en *etnische groepen in de samenleving*. Bij vormen van diversiteit komen alleen religieus-levensbeschouwelijke en culturele diversiteit aan de orde. Er is geen aandacht voor onderwerpen als: migratie, polarisatie en integratie. Wel komen enkele culturele gewoonten en gebruiken ter sprake zoals: in India eten met je rechterhand, schoenen uitdoen bij iemand thuis en regels bij begroeten.

Respect voor diversiteit

Bij dit onderdeel komt alleen het thema *ik en de ander* enigszins aan bod. Vooral door het verplaatsen in de ander (zoals dakloze en asielzoeker) en samenwerken (als werkvorm). De overige thema's *respectvolle omgang op basis van non-discriminatie en gelijkwaardigheid, tolerantie en seksuele diversiteit* komen niet in het materiaal terug.

DEEL III: DIDACTISCHE ASPECTEN

De meeste opdrachten zijn gericht op vaardigheden, houding en **reflectie**. Vooral het reflecteren op 'wat vind jij?' krijgt veel aandacht. De benodigde kennis wordt in de informatieve teksten, op infokaarten en in 'weetjes' aangedragen.

Er zijn enkele activiteiten die uitnodigen tot **kritische meningsvorming**. Er wordt regelmatig om de eigen mening van leerlingen gevraagd. Ook discussiëren naar aanleiding van een stelling komt voor. Bijvoorbeeld: "Een idool kan ook een held zijn" en "Ik vind eigenlijk elke dag reden voor een feest!" Maar niet debatteren als werkvorm. Ook het lezen en volgen van media (journaal, kranten etc.) en het beoordelen van informatie ontbreekt.

Leerlingen worden regelmatig uitgenodigd tot **respectvolle communicatie**. Ze delen eigen gevoelens en ervaringen en moeten zich kunnen verplaatsen in de ander (bijvoorbeeld dakloze en asielzoeker). Er wordt de suggestie gedaan een vluchteling te interviewen. Ook is er een rollenspel waarbij verschillende situaties met begroetingen worden nagespeeld.

Er zijn meerdere activiteiten waarbij leerlingen in tweetallen of groepjes moeten **samenwerken**. Daarbij worden geen specifieke suggesties gegeven voor het zorgdragen voor een positief gespreksklimaat en (samen)werkrelatie.

Het **verkennen van de eigen identiteit** komt regelmatig in activiteiten aan de orde. Bijvoorbeeld door korte persoonlijk verhalen (of filmpjes) van daklozen, vluchtelingen of helden (zoals Malala Yousafzai). En door de opdrachten waarbij de eigen leefwereld, identiteit en achtergronden worden verkend.

Activiteiten waarbij **kritische reflectie** van leerlingen gevraagd wordt, spitsen zich toe op reflectie op eigen gedrag. En niet op bijvoorbeeld gedrag en leven van anderen of discriminatie in het dagelijks leven.

Ten aanzien van **belangenbehartiging** is één activiteit gericht op het opkomen voor anderen. "Bedenk drie dingen om iemands dag beter te maken (voor wie zou je iets willen doen en hoe kun je die persoon helpen?)" Maar er is geen aandacht voor het verwoorden van een standpunt van een groep, verwerven van medestanders of onderhandelen.

Er zijn geen activiteiten die uitnodigen tot het **hanteren van conflicten**. Zoals het benoemen en bespreken van problemen in de klas, aandragen van oplossingen of conflictbemiddeling.

Voor wat betreft **besluitvorming** is er één opdracht waarbij leerlingen moeten uitzoeken welke regels op schoolniveau gelden en mogen ze betere of nieuwe regels bedenken.

Ten aanzien van **verbetering van de leefbaarheid** in klas, school of omgeving/samenleving zijn enkele activiteiten die daar aandacht aan besteden: het organiseren van een feest(dag), iets voor een ander doen, actie voor een goed doel.

De **buitenwereld** wordt beperkt bij de activiteiten betrokken. Er worden suggesties gedaan om een gebedshuis of AZC te bezoeken. Maar niet voor een bezoek aan monument of herdenkingsplaats of van een persoon aan de school.